

B I S U R R E T !

SOTENÄS BIODLAREFÖRENING HÖSTEN 2016

Bankgiro 5711-9885

**Torsdagar i jämna veckor träffas vi kl 17.30
i Tossene Bygdegård**

Kallelse till årsmöte

Härmed kallas samtliga medlemmar i Sotenäs Biodlarförening till årsmöte i Tossene Bygdegård den **17 november kl 18.00**

Sedvanliga årsmötesförhandlingar kommer att hållas.

Medlem som önskar ta upp ärende på årsmötet uppmanas att till styrelsen snarast inlämna detta för eventuell beredning.

Bin, världshandel, skattesmitare och mycket annat.

Den gångna biodlarsäsongen blev en periodare, de vill säga en försommar med alla förutsättningar för att ge våra bisamhällen en god start på säsongen. Strax gjorde detta att kuporna blev trångbodda och en delning var av nöden tvunget.

Trots alla försiktighetsåtgärder passade två samhällen att skicka ut var sin svärm där den ena satte sig uppe i en hagtorn vilket blev en övning med sting i dubbel bemärkelse.

Sedan kom högsommaren som mest liknade ett kyligt skurlov och draget kom av sig till en viss del. Sommarskattningen hör inte till dem man minns för något utöver det vanliga.

Plötsligt var högsommarsolen tillbaka i början på september men ljungdraget fick mindre glädje av de senkomna solskensdagarna.

TTIP- förhandlingarna fick nog lite hicka när folk från både Tyskland och Frankrike insåg att frihandelsavtalet mest gynnar den amerikanska företagsamheten. Cecilia Malmsten försvarade sig dock och vad annat kunde hon göra efter att ha fört klubban i tre år.

Det knepiga är att den breda allmänheten inte har tryckt på stoppknappen då förhandlingarna har varit hemliga, förhandlingar som berör Europas demokratier där öppenhet förordas och folkets röst skall vara vägledande i stora beslut.

Cameron hade inte väntat sig att Storbritannien skulle rösta sig ur EU men efterträdaren Teresa May lovar att följa majoritetens beslut att lämna europaklubben. Nu är det dock så att lämna-sidan inte var beredd på att vinna och har antagligen ingen färdplan för vidare övningar. Lämna-röstarna hade nog heller ingen aning om vad ett utträde egentligen innebär.

Att bolag och stora koncerner inte berättar allt de gör är däremot inte så konstigt.

Apple har dock fått problem då det visat sig att man inte betalar skatt i någon nämnvärd utsträckning i Irland, under 1 % talas det om.

Bryssel fick nys om upplägget och den stora pekpinnen kom fram för att rätta till saken.

Apple lär inte ha helt rent mjöl i sin stora pengapåse på fler sätt. För att öka omsättningen på sina nya telefoner och plattor ser de till att uppdateringar för äldre enheter innehåller koder som gör användandet av dessa tålmodsprövande. De saktar helt sonika ner farten för sina användare så att intresset för att inhandla det senaste ökar.

Kjell

Kalibrera refraktometern med olivolja

I Allt Om Biodling har Freddy Duwe översatt en artikel från tyska Deusches Bienen-Journal nr 10 2015, där det beskrivs hur man kan kalibrera sin refraktometer med Extra Virgin olivolja.

Freddy skriver så här:

Gör kalibreringen vid 20 grader.

Lägg två droppar olivolja på refraktometerns prisma och skruva med justerskruven till 27 % vattenhalt.

Nu är refraktometern perfekt justerad.

Freddy skriver också att olivolja har ett relativt specifikt beräkningsindex på 1,4960.

Jag vet inte vad som menas med beräkningsindex, om det är olivoljans brytningsindex vilket är skillnaden på ljusets hastighet i olivoljan jämfört med vakuum. De siffror jag fått fram på detta är 1,4665 till 1,4679.

Dolda energier

Agne skickade över en länk som berör jordenergier men artikeln är på engelska, så jag har lagt det åt sidan tills tillvaron snurrar lite långsammare.

Emellertid bifogar jag länken till den som är bevandrad i nämnda språk för en närmare titt.

Agne erbjuder sig att åter igen komma och berätta om dessa energier. Han anser att dessa energier har betydelse för bina.

Friees och kompani vet att dessa energier inte finns och därmed vet SBR det också. Däremot vet inte bina detta, så därför känner bina av energierna och därmed är kupornas placering av betydelse för binas välmående.

<http://www.landandspirit.net/html/bee-hive-location.html>

Kjell

Cocktailparty

Ogräsmedel och annat smått och gott.

GMO:s godkända inom EU

Majs	25
Raps	4
Soja	15
Sockerbeta	1
Bomull	10

De flesta är toleranta mot glyfosat.

En rapsort är steril.

Tillstånden för sex majssorter har upphört att gälla, bl.a. för Mon 810.

Modifieringen av majs är oftast en kombination av tolerans mot skadeinsekter och tolerans mot ogräsmedel.

Sockerbetan är Monsanto's glyfosat-toleranta KM 00071-4 och används både för foder och matproduktion.

Bayer och Monsanto dominerar men Syngenta, Pioneer, BASF och Dow är också representerade.

Bayer förhandlar om att köpa Monsanto och går köpet igenom blir det en jätte som helt kommer att dominera kemi- och utsädessektorn.

Bayer håller på att introducera en ny familj av insektsgifter kallade flupyradifurone och är nära släkt med neonicotinoiderna.

Bayers lobby jobbar hårt för att introducera dessa över världen.

USA:s naturvårdsverk har redan godkänt användandet.

Bryssel har godkänt användandet med start 2017 och åtminstone tio år framåt.

Precis som neonicotinoiderna är den nya soppan systemisk, d.v.s. att växternas alla delar tar upp giftet och insekter som försöker ta en tugga får ofelbart i sig det och dör.

Om flupyradifurone ackumuleras i mark och vatten får vi inte veta, men troligen är det så och kan i slutändan påverka andra djur och människor. Då det rekommenderas för bl.a. frukt, potatis och majs lär vi få i oss det här nya nervgiftet förr eller senare i alla fall. Men då är väl bina redan döda, moderna tiders kanarie fåglar.

Kjell

Lustiga sidan

Kjell Bjarne kom hem med en flott ny damcykel.

- Var har du fått tag i den, frågade hans mamma.

- Jag satt i skogskanten och flirta med Petra, då tog hon av sig byxorna och sa att jag skulle få ta vad jag ville ha.

Då tog jag cykeln.

- Det gjorde du rätt i Kjell Bjarne. Det är ju inte säkert byxorna hade passat.....

Rödluan lyssnade inte på sin mamma, Pinocchio var en lögnare, Robin Hood var en tjuv, Tarzan gick utan kläder och sov med apor, Snövit bodde med sju män, Pippi blev jagad av polisen och Emil drack sig full i ung ålder! De var alla förebilder då jag växte upp, var snäll och tänk på det istället för att klaga på mitt uppförande..!

Igår diskuterade jag och min fru om dödshjälp.

Jag sa till min fru om det händer mig, så tillåt inte att jag blir liggande raklång med näring från en flaska och stäng av apparaten som håller mig vid liv.

Då reste sig min fru och stängde av tv:n, kopplade ur datorn och hällde ur min öl.

Kvinnor är snabba att fatta livsviktiga beslut...

En passagerare knackade försiktigt på taxichaufförens axel. Taxichauffören kissar i brallan, tappar kontrollen och stannade millimeter från att krascha in i ett skylt fönster. - Wow, du är ju helt galen! Jag knackade ju bara lite försiktigt... - ledsen, första dagen på jobbet. Har kört likbil i 20 år.

Mannen till sin fru:

- Vad skulle du göra om jag vann på lotto?

Frun:

- Ta hälften och lämna dej.

Mannen:

- Bra, jag vann 12 kr, här är 6 kr. Rör på bena...

Långköraren TTIP

Jag har hittat en artikel författad av John Hilary som belyser befarade eller välgrundade nackdelar om detta avtal kommer till stånd.

Med utgångspunkt av vad jag tidigare läst i ämnet, men också vad som framgår av detta dokument, framstår TTIP som det ultimata vansinnet förhandlat fram av våra företrädare i Bryssel. Dessa företrädare bör i rimlighetens namn tillhöra eliten av förståndiga människor, så man undrar naturligt vis var haken finns någon stans.

Väldigt ofta består hakarna av pengar.

Mer sällan av miljö- och människovärden.

Jag rekommenderar alla att ta god tid på sig att läsa artikeln och begrunda vad det handlar om.

Artikeln är kortat något med anmärkningar och hänvisningar borttagna.

För den som vill ha artikeln i original så har jag den som pdf-fil.

Efter att Hilary skrev artikeln har Storbritannien röstat för ett utträde ur EU men betänkligheter har funnits om hur klokt avtalet skulle vara för brittena.

Det sjuka med TTIP är att det har förhandlats fram i hemlighet och inte ens regeringsföreträdarna, som skall fatta beslutet att godkänna avtalet, får se alla handlingar med motiveringen från USA:s håll att det är affärshemligheter.

Hur kan man fatta ett beslut utan att ha alla papper på bordet?

Det lutar åt att EU blir en vasallstat åt USA.

Nyligen satte Vallonien i Belgien käppar i hjulet för CETA-avtalet med Kanada just när man skulle skriva under. Ett avtal som påminner om TTIP. Även skyddet för investerare finns med och är det mest anmärkningsvärda i avtalen.

Förhandlare från Kanada var på väg men avbröt tills man talat Vallonien till rätta.

Vallonien godkände emellertid avtalet men oklart med vilka ändringar och i söndags skrev parterna under dokumenten.

Mänskligheten lär någonstans under historiens gång bara varit en klick på ett par tusen individer och rätt nära ett utdöende.

Är det då inte på sin plats att arvet efter denna klick förvaltas bättre och att människan kommer före kortsiktig vinning oavsett om det handlar om pengar, religion eller färg på skinnet.

Kjell

John Hilary

DET TRANSATLANTISKA PARTNERSKAPET FÖR HANDEL OCH INVESTERINGAR.

Ett avtal för avreglering, ett angrepp på jobben och ett slut på demokratin.

Oktober 2014

Författarpresentation:

John Hilary är vd för War on Want. Han har skrivit om många olika slags handels- och investeringsfrågor under de senaste 20 åren, och utsågs 2013 till hedersprofessor vid School of Politics and International Relations vid Nottinghams universitet. Hans senaste bok *The Poverty of Capitalism: Economic Meltdown and the Struggle for What Comes Next* gavs ut av Pluto Press i oktober 2013.

Den svenska versionen av den här rapporten har tagits fram i samarbete med Arena Idé.

Innehållsförteckning

Sammanfattning

- 1.** Vad är TTIP?
- 2.** Ingen insyn, antidemokratiskt
- 3.** "Långvarigt och påtagligt" hot mot arbetstillfällen
- 4.** Avreglering av livsmedelssäkerhet
- 5.** Avreglering på miljöområdet
- 6.** Offentliga sektorn under attack
- 7.** Personlig integritet i farozonen
- 8.** ISDS: ett hot mot demokratin
- 9.** Växande motstånd
- 10.** Ytterligare information

Sammanfattning

Det transatlantiska partnerskapet för handel och investeringar (TTIP) är ett omfattande frihandels- och investeringsavtal som för närvarande i hemlighet förhandlas fram mellan Europeiska Unionen och USA. Avsikten att inleda TTIP-förhandlingar tillkännagavs första gången av president Barack Obama i hans "State of the Union"-tal i februari 2013 och den första omgången förhandlingar mellan EU-kommissionen och amerikanska tjänstemän skedde i juli samma år. Målsättningen är att skynda igenom samtalen så snabbt som möjligt utan att några detaljer når offentligheten med förhoppningen att de ska kunna slutföras innan befolkningarna i Europa och USA får reda på hur stort hotet från TTIP verkligen är. Som tjänstemän på båda sidor medger är det främsta syftet med TTIP inte att stimulera handel genom att ta bort tullar mellan EU och USA, eftersom dessa redan ligger på minimala nivåer. Det huvudsakliga målet med TTIP är, som de själva erkänner, att ta bort "hinder" i form av regler som begränsar de potentiella vinster som transnationella företag kan göra på båda sidor av Atlanten. Men dessa "hinder" är i själva verket några av våra mest uppskattade sociala normer och miljöskyddsbestämmelser som arbetstagares rättigheter, regler för livsmedelssäkerhet (däribland begränsningar av genetiskt modifierade organismer), regler om användandet av giftiga kemikalier, lagar som skyddar privatlivet på Internet och till och med nya skyddsregler för bankväsendet som införts för att förhindra ett upprepande av finanskrisen från 2008. Med andra ord kunde insatserna inte vara högre.

Förutom denna avregleringsagenda försöker TTIP också skapa nya marknader genom att öppna den offentliga sektorn och offentlig upphandling för konkurrens från transnationella företag, vilket hotar att föra in en ytterligare våg av privatiseringar i nyckelsektorer som vård och skola. Det mest oroande av allt är att TTIP siktar mot att ge utländska investerare en ny rätt att stämna suveräna stater inför ad hoc skiljedomstolar för förlorade vinster på grund av statliga beslut. Denna mekanism för "tvistelösning mellan investerare och stat" höjer i själva verket det transnationella kapitalet till en ställning likvärdig med nationalstaten själv och hotar att underminera de mest grundläggande demokratiska principerna i såväl EU som USA.

TTIP ska därför inte förstås som en förhandling mellan två konkurrerande handelspartner, utan som ett försök av transnationella företag att bända upp och avreglera marknader på båda sidor av Atlanten. Det finns en växande oro bland medborgare i EU och USA över det hot som TTIP utgör och grupper i civilsamhället förenar sig nu med akademiker, parlamentariker och andra för att hindra företagsvänliga regeringstjänstemän från att avtala bort de viktiga sociala och miljömässiga standarder som listas ovan. Alla uppmantras att gå med i detta motstånd genom att ta kontakt med sina lokala kampanjer eller starta en egen.

TTIP är inte ett traditionellt handelsavtal utformat främst för att minska tullar på importen mellan handelspartners då tullarna mellan EU och USA redan befinner sig på minimala nivåer.

1. Vad är TTIP?

Näringslivsgrupper på båda sidor av Atlanten har länge hyst en dröm om ett företagsvänligt handels- och investeringsavtal mellan EU och USA. Trans Atlantic Business Dialogue, en exklusiv grupp vd:ar från de mäktigaste amerikanska och europeiska företagen, bildades 1995 för att bedriva lobbying för att ta bort regleringar som påverkar transnationella företag verksamma i EU och USA och har genomgående förespråkat ett långtgående avtal för att förverkliga detta mål.

Bildandet av Transatlantic Economic Council 2007 gav Trans Atlantic Business Dialogue en ny möjlighet att utöva påtryckningar för att skapa ett frihandelsområde baserat på avreglering av marknader i både EU och USA.

Som ett svar på dessa påtryckningar tillkännagav EU-kommissionen och amerikanska tjänstemän i november 2011 att de skulle bilda en arbetsgrupp på hög nivå för att "identifiera och utvärdera möjligheter att stärka handels- och investeringsrelationen mellan USA och EU". Kort därefter satte EU-kommissionen i gång en serie över 100 slutna möten med enskilda företag och näringslivslobbyister för att utveckla sin förhandlingsposition. Dessa möten hölls hemliga tills kommissionen blev tvungen att avslöja deras existens på grund av en begäran om tillgång till dokument. Trans Atlantic Business Dialogue gjorde sig tillsammans med US Business Roundtable och European Round Table of Industrialists till förespråkare för ett ambitiöst partnerskap för handel och investeringar mellan EU och USA.

USA:s president Barack Obama tillkännagav i enlighet med detta att förhandlingar skulle inledas för att skapa ett heltäckande transatlantiskt partnerskap för handel och investeringar (TTIP) i sitt "State of the Union"-tal i februari 2013. Den första omgången samtal hölls i juli 2013, då båda sidor uttalade förhoppningen att förhandlingarna skulle kunna skyndas igenom inom två år och därmed undvika början på nästa amerikanska presidentvalskampanj, som börjar på allvar 2015. Med tanke på att ett nytt Europaparlament väljs och en ny EU-kommission bildas 2014 är avsikten att avsluta en så komplex och kontroversiell omgång förhandlingar på "en tank bensin" (som amerikanska förhandlare har uttryckt det) extremt lättsinnig.

TTIP är inte ett traditionellt handelsavtal utformat främst för att minska tullar på importen mellan handelspartner, då tullarna mellan EU och USA redan befinner sig på minimala nivåer. Tjänstemän från båda sidor medger att det huvudsakliga syftet med TTIP i stället är att ta bort "hinder" i form av regleringar som begränsar de potentiella vinster som transnationella företag kan göra på USA:s och EU:s marknader. Detta

innefattar borttagande eller försämring av viktiga sociala normer och miljöregler som arbetstagares rättigheter, regler för livsmedelssäkerhet inklusive begränsningar av genetiskt modifierade organismer, regler om användandet av giftiga kemikalier, dataskyddslagar och nya skyddsregler för bankväsendet som införts för att förhindra ett upprepande av finanskrisen från 2008. EU-kommissionens förhandlingsmandat, som klassas som konfidentiellt enligt EU:s regler och därför endast är tillgängligt som läckt dokument, anger att avskaffandet av regler som utgör hinder är en av dess högsta prioriteringar för TTIP och säger därmed emot EU-kommissionens senare påståenden att avreglering inte står på agendan. USA:s regering har också identifierat viktiga EU-regleringar och normer som man vill få bort i förhandlingarna, som visas i resten av denna rapport.

TTIP syftar också till att skapa nya marknader genom att öppna den offentliga sektorn och offentlig upphandling för konkurrens från transnationella företag, vilket hotar att föra in en ytterligare våg av privatiseringar i nyckelsektorer som vård och skola. Brittiska regeringstjänstemän har bekräftat att ett av deras tre främsta mål för TTIP är att "fullborda den inre marknaden" inom själva EU, i synnerhet genom att öppna offentliga tjänster och upphandlingskontrakt för privata företag i andra EU-länder. Det mest oroande av allt är att TTIP eftersträvar att ge utländska investerare en ny rättighet att stämma suveräna stater inför ad hoc skiljedomstolar för förlorade vinster på grund av statliga beslut.

Denna mekanism för "tvistelösning mellan investerare och stat" höjer i själva verket det transnationella kapitalet till en ställning likvärdig med nationalstaten själv och hotar att underminera de mest grundläggande demokratiska principerna i såväl EU som USA.

TTIP ska inte förstås som en förhandling mellan två konkurrerande handelsparter, utan som ett angrepp på samhällena i Europa och USA från transnationella företag som strävar efter att ta bort regler som hindrar deras verksamhet på båda sidor av Atlanten. I ett internt dokument som läcktes och publicerades i december 2013 bekräftade EU-kommissionen att den typ av regleringar som hotades av TTIP skulle omfatta EU:s primära lagstiftning, både förordningar och direktiv, genomförandeåtgärder, delegerade rättsakter och även bestämmelser som införts av EU:s medlemsstater och, på USA:s sida, lagförslag som antagits av kongressen, federala regler och även förordningar som antagits av enskilda amerikanska delstater. EU:s handelskommissionär Karel De Gucht har bekräftat att syftet med TTIP är att få bort regleringar på båda sidor av Atlanten så att näringslivet har fria händer att verka: "Regleringsmässiga hinder är mer komplicerade att ta bort än traditionella handelshinder..."

Det kommer inte att vara lätt, men det kommer att vara värt det."

2. Ingen insyn, antidemokratiskt

I en pr-rapport som publicerades i september 2013 hävdade EU-kommissionen att TTIP inte utgör något hot mot regleringar gällande

hälsa, säkerhet, miljö eller finansiell säkerhet eftersom "förhandlingarna kommer att vara öppna för insyn". I verkligheten kunde inget vara längre bort från sanningen. I ett brev till sin amerikanska motpart bara två månader tidigare bekräftade EU:s chefsförhandlare Ignacio Garcia Bercero att EU-kommissionen kommer att hindra allmänheten från att få tillgång till alla dokument med anknytning till förhandling eller utveckling av TTIP och att dessa dokument ska förbli otillgängliga för allmänheten i upp till 30 år. EU:s handelskommissionär Karel De Gucht berättade för Europaparlamentet att kommissionen skulle hantera TTIP med samma sekretessnivå som för tidigare handelsavtal och uppmanade EU-parlamentets ledamöter att stödja i förhandlingarnas "konfidentialitet".

Hela TTIP-förhandlingarna är höljda i sekretess, men EU-kommissionen reserverar sina hårdaste restriktioner åt de mest betydelsefulla dokumenten, nämligen de krav på avregleringar som amerikanska förhandlare ställer på europeiska länder. Enligt kommissionens regler förvägras till och med regeringstjänstemän från EU:s medlemsstater tillgång till dessa dokument, utom i särskilt avsedda läsrum varifrån de inte får flyttas eller kopieras. Ännu mer allvarligt är att folkvalda parlamentariker från EU:s medlemsländer inte kommer att få se de krav som USA ställer på deras länder, trots den påverkan dessa kan få på deras väljares liv. Med en åtgärd som påminner om spionage under kalla kriget har EU-kommissionen till och med försett officiella TTIP-dokument med hemliga markeringar för att kunna spåra eventuella läckor tillbaka till källan.

En ytterligare indikation på hur restriktivt tillgången till information behandlas är att EU-kommissionen kallade representanter för EU:s medlemsstater till ett möte i november 2013 för att instruera dem om hur de skulle kontrollera och samordna framtida kommunikationer rörande TTIP. Ett internt dokument som EU-kommissionen hade förberett för mötet, vilket senare läcktes och publicerades av den danska tidskriften Notat, uppmanade EU:s medlemsstater att samarbeta för att motverka en växande oro bland allmänheten för att TTIP skulle "underminera regleringar och befintliga skyddsnivåer på områden som hälsa, säkerhet och miljön". EU-kommissionen föreslog till och med att lanseringen av dess nya Twitterkonto ägnat åt TTIP-förhandlingarna kunde framställas som ett tecken på insyn, trots dess tydliga funktion tidigare och senare som propagandakanal för EU:s team i TTIP-förhandlingarna.

I USA kommer på samma sätt ledamöter av kongressen inte att få se de krav som EU ställer på deras delstater. Utkast till förhandlingspositioner kommer däremot att visas för den amerikanska regeringens företagsrådgivare, som sedan i sin tur kan visa dem för sina motparter i det europeiska näringslivet. Den växande medvetenheten hos den amerikanska allmänheten om det hot som TTIP utgör mot deras levnadsförhållanden har väckt oro för att kongressen skulle bli en allvarlig stöttesten för förhandlingarna, särskilt rörande EU:s uttalade avsikt att få bort de populära "Buy America"-bestämmelser som används för att stödja

lokala arbetstillfällena och företag i många amerikanska delstater. I ett försök att bemöta detta hot skickades Storbritanniens vice premiärminister Nick Clegg till USA i september 2013 med en särskilt utarbetad broschyr avsedd att övertyga samtliga USA:s 50 delstater om de vinster som TTIP skulle kunna ge dem.

Samtidigt som förhandlingarna genomförs under ytterst strikt sekretess syftar TTIP till att införa sin egen version av "insyn" som gör det möjligt för transnationella företag att motsätta sig införandet av framtida regleringar som skulle kunna begränsa deras vinster. USA:s regering har offentligt förespråkade att näringslivet ska få ett större inflytande på sättandet av regleringsnormer på båda sidor av Atlanten och EU-kommissionen har svarat med att föreslå bildandet av ett råd för regleringssamarbete (Regulatory Cooperation Council) som inte bara skulle övervaka genomförandet av befintliga åtaganden om avregleringar, utan också ge näringslivet makt att ange vilka ytterligare regler som ska avskaffas när väl TTIP-förhandlingarna är över, samt få förhandsinformation om föreslagna nya regler för att kunna få bort oönskade begränsningar av företagets verksamheter innan de införs. Denna nya befogenhet för näringslivet att kontrollera regleringsstandarder kom ett steg närmare i november 2013, då förhandlare från EU och USA kom överens om att bilda ett sådant organ som en del av TTIP-avtalet.

3. "Långvarigt och påtagligt" hot mot arbetstillfällena

Många påståenden har gjorts om TTIP:s ekonomiska utfall. Den siffra som oftast anförs kommer från en konsekvensanalys som EU-kommissionen beställt från Centre for Economic Policy Research. Enligt dess mest optimistiska hypotes skulle EU:s ekonomiska produktion stiga med 0,5 % till år 2027 som en följd av avtalet mellan EU och USA. Detta påstående har dock avslöjats som "vilsledande" av oberoende forskare som har påpekat studiens felaktiga utgångspunkter, medan de verkliga vinster som realistiskt kan förväntas av TTIP har avfärdats som "triviala" av den expert som ansvarat för att utarbeta EU:s frihandelsutvärderingar under en tioårsperiod.

Vad gäller de förlorade arbetstillfällena som vanligtvis blir följden av frihandelsavtal har EU-kommissionen bekräftat att TTIP troligen kommer att ge en "långvarig och påtaglig" störning för europeiska arbetstagare, då företag blir uppmuntrade att producera varor och tjänster i amerikanska delstater där normerna på arbetsmarknaden är sämre och fackliga rättigheter är obefintliga. Vid en tidpunkt då arbetslösheten i Europa redan ligger på rekordnivåer med en ungdomsarbetslöshet på över 50 % i vissa EU-länder, erkänner EU-kommissionen att det finns "legitim oro" för att de arbetare som förlorar sina jobb som en följd av TTIP inte kommer att kunna hitta nya. För att stödja det stora antal nya arbetslösa som förväntas har kommissionen rått medlemsländerna att utnyttja

strukturfonder som Europeiska globaliseringsfonden och Europeiska socialfonden, vilka har tilldelats 70 miljarder euro att fördela över sju år mellan 2014–20.

Amerikanska arbetare är redan bekanta med att arbetstillfällen går förlorade genom sin erfarenhet av det nordamerikanska frihandelsavtalet NAFTA mellan USA, Kanada och Mexiko, vilket trädde i kraft 1994. Precis som med TTIP hade amerikanska fackföreningar försetts med "falsa löften" om hundratusentals extra arbetstillfällen för att förmå dem att ge sitt stöd till NAFTA. I själva verket förorsakade NAFTA, enligt Economic Policy Institutes studie av avtalets första tolv år, en nettoförlust på över en miljon amerikanska arbetstillfällen och en betydande nedgång i lönevärdet för ytterligare miljontals arbetare. Den konsekvensanalys av TTIP som den amerikanska regeringen har beställt har hållits hemlig, men EU-kommissionens bedömning är att TTIP också kommer att orsaka en påtaglig störning för amerikanska arbetare och öka antalet från de tolv miljoner som redan är officiellt registrerade som arbetslösa i USA.

Det finns också en oro för att TTIP skulle kunna leda till en försämring av de normer på arbetsmarknaden som eventuellt uppfattas som "handelshinder", såsom kollektivavtal som skulle kunna ifrågasättas om de ses som begränsningar av konkurrenters företagsmodell. Det är bara ett exempel som anförs i en rapport för EU-kommissionen om åtgärder som utgör "hinder" för handeln mellan EU och USA. Det är välkänt att USA har vägrat att ratificera ILO-konventioner om grundläggande normer på arbetsmarknaden som kollektivförhandlingar, föreningsfrihet och organisationsrätten. Dessutom har omkring hälften av alla amerikanska delstater nu antagit antifacklig lagstiftning enligt det så kallade "right to work"-systemet som underminerar fackföreningarnas ekonomi och låter företagen konkurrera med låga löner och sämre sjukförsäkring och pensioner. Näringslivet ser TTIP som en möjlighet att omlocalisera produktionen till de ställen där lönerna och arbetarnas rättigheter är som sämst och skapa sin egen "kapplöpning mot botten" för att minska arbetskraftskostnaderna och öka företagsvinsterna. EU-kommissionen har redan visat sig ge stöd till de krav som europeiska näringslivsgrupper ställt på att pressa ner löner och arbetstagarrättigheter.

Dessutom kan, enligt de föreslagna bestämmelserna om investerarskydd i TTIP, eventuella framtida förbättringar i arbetsvillkor leda till kompensationskrav från företag i EU och USA. Det franska företaget Veolia har riktat just ett sådant skadeståndsanspråk mot Egypten angående dess 15-åriga kontrakt för avfallshantering i Alexandria. Ett kontrakt som företaget avstod från i oktober 2011. Veolia begär nu skadestånd från den egyptiska staten bland annat på grund av att deras vinstmarginaler påverkades negativt av det nationella lönerådets insatser för att hålla lönerna på de privata och offentliga sektorerna i linje med inflationen. En rädsla för att möta liknande fall enligt TTIP-avtalet skulle kunna få den "dämpande effekten" att länder avstår från att införa ökade förmåner för arbetstagare i framtiden.

4. Avreglering av livsmedelssäkerhet

EU:s bestämmelser om livsmedelssäkerhet, däribland restriktioner för genetiskt modifierade organismer (GMO), bekämpningsmedel, hormonbehandlat nötkött och tillväxtbefrämjande medel tillhör det som näringslivsgrupper främst har riktat in sig på att få avskaffade i TTIP-förhandlingarna. Amerikanska livsmedelsproducenter behöver inte leva upp till samma normer vad gäller miljö och djurskydd som sina motparter i EU och har länge strävat efter att undanröja EU:s kontroller som begränsar försäljningen av deras produkter på europeiska marknader. Från första början har USA:s regering uttryckligen förklarat att man kommer att använda TTIP-förhandlingarna för att skjuta in sig på EU-regler som stoppar amerikansk livsmedelsexport, i synnerhet de regler för livsmedelssäkerhet som europeiska medborgare har kämpat för att värna om i årtionden.

I centrum för konflikten finns EU:s användning av "försiktighetsprincipen" för att bestämma normer för livsmedelssäkerhet. Enligt denna princip är det möjligt att dra tillbaka en produkt från marknaden om det finns en risk att den kan utgöra en fara för människors hälsa, även om det inte finns tillräckligt med vetenskapliga rön för att göra en fullständig riskbedömning. Det är också viktigt att försiktighetsprincipen flyttar bevisbördan till det företag som vill sälja en potentiellt farlig produkt. I stället för att det finns ett krav på staten att bevisa att produkten är farlig, måste företaget bevisa att den är ofarlig. Den amerikanska staten tillämpar inte försiktighetsprincipen och företagsintressen har lyckats lägga USA:s normer för livsmedelssäkerhet på betydligt lägre nivåer än Europas. Men eftersom TTIP:s agenda om "konvergens i regelverken" syftar till att föra EU:s normer närmare USA:s, visar följande exempel vad som står på spel:

■ Omkring 70 % av alla förädlade livsmedel i amerikanska snabbköp innehåller nu genetiskt modifierade ingredienser. I europeiska snabbköp däremot finns, som en följd av starkt folkligt motstånd, nästan inga genetiskt modifierade livsmedel till försäljning och alla livsmedel som innehåller genetiskt modifierade ingredienser måste ha en tydlig märkning som upplyser om detta. Amerikanska bioteknikföretag använder TTIP för att angripa EU:s regleringar och den amerikanska regeringen försöker bekämpa EU:s policy om obligatorisk märkning. Den europeiska bioteknikindustrin samarbetar nära med sin motsvarighet i USA för att använda TTIP som ett sätt att öka spridningen av genetiskt modifierade organismer till Europa.

■ Amerikanska livsmedelsproducenter har identifierat EU:s kontrollsystem för användning av bekämpningsmedel som en av de uppsättningar standarder som är viktigast att sänka med TTIP. Reglerna från 2009 innehåller den försiktighetsprincip som är central för EU:s system för kontroll av bekämpningsmedel med syftet att skydda människors hälsa och miljön. Men just dessa regler har redan tagits upp på TTIP-agendan, enligt de främsta förhandlarna, med syftet att gå ännu längre än Världshandelsorganisationens (WTO:s) regler gör och göra

dem så lite betungande för näringslivet som möjligt.

■ EU:s kontroller av endokrinistörande ämnen (kemikalier som påverkar människors hormonsystem) har maximnivåer för kontaminering som skulle stoppa 40 % av all amerikansk livsmedelsexport till Europa. Amerikanska industrigrupper försöker använda TTIP för att få bort dessa kontroller.

Över 90 % av amerikanskt nötkött produceras med användning av tillväxthormoner som har kopplats till cancer hos människor och EU har haft importrestriktioner för sådant nötkött sedan 1988. USA:s regering har redan påtalat dessa restriktioner hos WTO och näringslivsgrupper förespråkar att de tas bort i TTIP-avtalet som "onödiga" handelshinder.

■ Amerikanska producenter av kyckling och kalkon behandlar regelbundet fågelkadaver med klor innan de säljs vidare till konsumenter, en process som varit förbjuden i EU sedan 1997. Återigen har USA:s regering påtalat förbudet genom WTO och amerikanska företag efterlyser nu att TTIP-förhandlingarna ska sätta stopp för det. EU-kommissionen har tidigare försökt få förbudet avskaffat, men hindrades av motstånd från veterinäre experter och EU-parlamentariker.

EU-kommissionen har hållit många hemliga möten med representanter för livsmedelsindustrin som gärna vill urvattna EU:s regler om livsmedelssäkerhet och är inte pålitlig när det gäller att försvara konsumenternas hälsa. I ett internt positionsdokument som visats för USA:s regering före den första rundan TTIP-förhandlingar har EU-kommissionen gått med på att utvärdera EU:s åtgärder för livsmedelssäkerhet "med målsättningen att ta bort onödiga hinder". För att ge prov på sin villighet att tillgodose USA:s krav har kommissionen redan avskaffat förbudet mot import av levande amerikanska grisar och nötkött som sprejats med mjölksyra, trots invändningar från ett antal EU-länder.

5. Avreglering på miljöområdet

EU-kommissionen har öppet medgett att TTIP kommer att öka trycket på miljön ytterligare, då "varje scenario" för framtida handel mellan EU och USA, när TTIP-avtalet trätt i kraft, innebär ökad produktion, konsumtion och internationella förflyttningar av varor. Kommissionens egen konsekvensbedömning anger även att denna produktionsökning i sin tur kommer att skapa "faror för både naturresurser och bevarandet av biologisk mångfald". Vad gäller utsläpp av växthusgaser uppger kommissionen att det resultat som den önskar av TTIP innebär att ytterligare elva miljoner ton CO₂ tillförs atmosfären, vilket utmanar EU:s egna åtaganden om utsläppsminskningar enligt Kyotoprotokollet. Ändå har ingen av dessa iakttagelser fått kommissionen att omvärdera sitt stöd för TTIP.

Allra närmast hotar TTIP att underminera viktiga miljöregler inom EU, som är kända för att garantera betydligt högre säkerhetsnivåer än i USA. De främsta av dessa är EU:s REACH-regler om kemikalier, som infördes

2007 för att skydda människors hälsa och miljön från riskfyllda ämnen som används av företag i tillverkning eller andra processer. REACH baseras på den försiktighetsprincip som beskrevs i föregående avsnitt och kräver att industrin bevisar att ett ämne är ofarligt innan det kan certifieras för kommersiell användning. Det amerikanska Toxic Substances Control Act (TSCA) från 1976, däremot, kräver att den offentliga tillsynsmyndigheten bevisar att ett ämne inte är säkert, och begränsar dessutom eventuella restriktioner till den "minst betungande" möjliga åtgärden.

USA:s miljöskyddsmyndighet har med hjälp av TSCA bara lyckats införa kontroller på sex av de 84 000 kemikalier som har funnits i handeln i USA sedan 1976. Ett så slapt regelverk har omedelbara följder för allmänhetens utsatthet för hälsorisker, medan EU exempelvis förbjuder användning av 1200 ämnen i kosmetika, förbjuder USA bara ett dussin. Miljögrupper och intressegrupper i USA har länge förespråkat att TSCA ska ersättas med nya regler enligt modell från REACH. Lobbygrupper från näringslivet, å andra sidan, har kraftfullt motsatt sig EU:s säkerhetskrav och försöker använda TTIP:s avregleringsramverk till att "harmonisera" REACH med de svagare amerikanska reglerna. EU-kommissionen erkänner att EU:s och USA:s tillvägagångssätt i grunden är oförenliga, men eftersträvar fortfarande en möjlighet till "regelkonvergens och erkännande i kemikaliesektorn" på sina industripartners vägnar. Europeiska företag samarbetar gärna för att använda TTIP till att få bort miljöregler som, enligt dem, ger dem ett orättvist underläge i förhållande till sina konkurrenter i andra delar av världen.

Ett antal andra viktiga miljöregler är hotade av TTIP:s avregleringsprogram. Amerikanska producenter av agrobränslen har riktat in sig på hållbarhetskraven i EU:s direktiv om förnybar energi och vill "harmonisera" EU:s regler med USA:s lägre standarder. USA:s regering använder också TTIP till att underminera EU:s direktiv om drivmedelskvalitet för att göra det lättare för amerikanska raffinaderier att exportera olja som har utvunnits ur kanadensisk tjärsand, med förödande miljökonsekvenser. Dessutom skulle TTIP öppna dörren för massexport av amerikansk skiffergas, vilket skulle leda till en ökning av användandet av hydraulisk spräckning (*fracking*) i USA samt låta amerikanska företag motsätta sig förbud mot hydraulisk spräckning i Europa, precis som det amerikanska energiföretaget Lone Pine Resources nu använder NAFTA:s regler till att stämma Kanadas regering för moratoriet mot hydraulisk spräckning i Quebec.

6. Offentliga sektorn under attack

TTIP syftar inte bara till att lätta på regler för miljö och livsmedelssäkerhet, utan också till att säkra liberaliseringen av tjänstemarknaderna, däribland öppnandet av offentliga tjänster som sjukvård, skola och vatten för privata företag. Amerikanska företag är särskilt angelägna om att få tillgång till sjukvårdssystemen i Europa, som de ser som omfattande marknader som väntar på att utnyttjas. USA:s regering har bekräftat att den kommer att använda TTIP för att bända upp

Europas tjänstemarknader för amerikanskt kapital och särskilt att den vill "ta itu med användningen av monopolsystem" på området allmännyttiga tjänster. Parlamentsledamöter i Storbritannien har slagit larm om att TTIP skulle kunna "förstöra" det nationella hälso- och sjukvårdssystemet när amerikanska företag får rätt att lämna anbud på kontrakt för medicinska tjänster.

Eu-kommissionen har hävdats att offentliga tjänster ska hållas utanför TTIP på grund av ett undantag för tjänster "som tillhandahålls i samband med utövandet av statliga befogenheter", som det definieras i WTO:s allmänna tjänstehandelsavtal (GATS). Ändå har kommissionen länge medgett att denna bestämmelse inte erbjuder något skydd för offentliga tjänster, mot bakgrund av dess snäva definition av vad som skulle berättiga till undantag. Som en följd av detta tvingades EU föra in ytterligare en begränsning i sin ursprungliga förteckning över tjänsteåtaganden från 1995, för att undanta sina offentliga tjänster från GATS-reglerna.

Sedan dess har kommissionen dock börjat överge detta undantag för "allmännyttiga tjänster" med hänvisning till att den aktivt önskar se offentliga tjänster omfattas av EU:s handelsavtal, med undantag bara för tjänster med anknytning till säkerhet, som rättsväsendet, gränsövervakning och flygtrafikledning.

Förutom utsikten att överlåta offentliga tjänster på vinstdrivande företag är en av de mest försåtliga effekterna av frihandelsavtal som TTIP att det i praktiken blir omöjligt för länder att återsocialisera offentliga tjänster, om de redan har privatiserats. Denna "inlåsnings-effekt" kommer att gälla ännu större områden om TTIP tillämpar systemet med en "negativlista" som i EU:s nya frihandelsavtal med Kanada, varigenom alla tjänstesektorer överlämnas åt liberalisering såvida de inte särskilt märks ut som undantag ("list it or lose it"-modellen). Detta är en dramatisk omsvängning från det tillvägagångssätt med en "positivlista" som traditionellt använts av EU, där bara de sektorer som aktivt inkluderas öppnas för konkurrens från utländska företag. Europeiska näringslivsgrupper i samarbete med sina amerikanska motsvarigheter förespråkar användande av en negativlista i TTIP för att maximera antalet tjänstesektorer som omfattas av liberalisering.

På samma sätt kommer utländska investerare att kunna stämma värdländer för förlorade vinster som orsakats av att tidigare privatiseringar upphävts, om åtgärder för investerarskydd införs i TTIP. När det slovakiska folket valde en vänsterregering 2006 som ett svar på den impopulära privatiseringen av sjukvården, var en av regeringens första åtgärder att begränsa rätten för privata försäkringsbolag att ta ut vinster från det offentliga sjukvårdssystemet. Som vedergällning begärde ett antal sjukförsäkringsbolag skadestånd från Slovakiens regering och det nederländska företaget Achmea fick slutligen 29,5 miljoner euro i offentliga medel som "kompensation". I ett banbrytande rättsfall som inleddes 2013 försöker Achmea nu använda samma befogenheter för att hindra den slovakiska regeringen från att inrätta ett offentligt

försäkringssystem som skulle ge hälso- och sjukvårdsskydd för alla landets medborgare. Även inom själva EU-kommissionen har oro uppstått inför det hot som TTIP utgör mot hälso- och sjukvård. Chefen för kommissionens enhet för sjukvårdssystem, Bernie Merkel, har varnat för att EU kommer att tvingas kämpa för att försvara sina sjukvårdsbestämmelser mot amerikanska krav på nytt marknadstillträde i TTIP. När han talade inför European Health Forum i oktober 2013 varnade Merkel för illusioner om att TTIP skulle kunna erbjuda en möjlighet att höja standarden i sjukvården eller öka tillgången till mediciner. "Man måste komma ihåg att USA fungerar bra för dem med pengar, men inte så bra för dem utan."

Samtidigt är det EU-kommissionen som försöker använda TTIP för att underminera viktiga finansiella bestämmelser som infördes i kölvattnet efter krisen 2008. Trots ett allmänt erkännande att "mjuk" reglering var en av de främsta orsakerna till kraschen 2008 försöker kommissionen nu åstadkomma ännu mer avreglering genom att kräva att frågan ska tas upp i TTIP-samtalen. Denna agenda drivs aktivt av den brittiska regeringen till förmån för dess mäktiga finanslobby i Londons City, samt av den tyska regeringen till förmån för dess banksektor och av de största amerikanska bankerna, som själva gärna vill använda TTIP för att försvaga det nya regelverk som införts i Obama-administrationens Dodd-Frank-lag.

USA:s regering har redan gått med på att göra upp om att mjuka upp bestämmelserna om tillgång till finansmarknader, bland annat att ta bort kapitalkontroller.

Förutom att öppna marknaden för offentliga tjänster vill både EU-kommissionen och den amerikanska regeringen använda TTIP för att öppna offentliga upphandlingskontrakt för den privata sektorn. Detta innebär att flera kommunala upphandlings-policyer till stöd för viktiga sociala och miljömässiga mål inte längre kommer att tillåtas. EU har meddelat sin avsikt att få bort de populära "Buy America"-bestämmelserna som används för att stödja lokala jobb och företag i många amerikanska stater. USA:s regering har uttryckt sin avsikt att sikta in sig på sådana upphandlingssystem i EU som att skolor och andra offentliga inrättningar gynnar närproducerade livsmedel. Återigen blir vinnarna bara de transnationella företag som tvingar ut lokala leverantörer och tar över deras kontrakt.

Inget av dessa inslag är ofrånkomligt. Med hjälp av det "kulturella undantag" som den traditionellt har använt för att skydda sin inhemska filmindustri från utländsk konkurrens tillkännagav den franska regeringen i juni 2013 att den hade lyckats utesluta audiovisuella tjänster från EU-kommissionens TTIP-mandat, trots motstånd från Storbritannien, Tyskland och kommissionen själv. I en hetsig debatt i EU:s utrikesministerråd hade Frankrike hotat att lägga in veto mot inledandet av TTIP-förhandlingar om det kulturella undantaget inte respekterades. USA:s regering har dock bekräftat att den kommer att "argumentera aggressivt" till förmån för sin film- och tv-industri för att ta med

audiovisuella tjänster i förhandlingarna. Bränd av sitt misslyckande med att uppnå ett fullständigt mandat för alla sektorer insisterar EU-kommissionen på att det inte finns någon "avknoppning" för audiovisuella tjänster i TTIP och kan fortfarande försöka återinföra dem i förhandlingarna vid ett senare tillfälle.

7. Personlig integritet i farozonen

Även om TTIP:s främsta mål är avreglering till förmån för näringslivet syftar det även till att gynna företagets vinster genom att begränsa människors tillgång till information. Kapitlet om immateriella rättigheter i TTIP torde komma att innehålla bestämmelser om upphovsrätt, patent och varumärken i syfte att stärka företagets kontroll över kunskap på bekostnad av den europeiska och amerikanska allmänhetens tillgång. Viktiga undantag från upphovsrätt för skolor, bibliotek, personer med funktionsnedsättningar och distansutbildning kan komma att gå förlorade. Samtidigt försöker läkemedelsindustrin använda TTIP för att begränsa allmänhetens tillgång till data från kliniska försök, ett steg som kommer att underminera insynen och höja kostnaderna för nationella sjukvårdssystem i framtiden.

Ett läckt dokument från EU-kommissionen har också väckt farhågor om att TTIP skulle återinföra centrala element av Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA) som redan förkastats av Europaparlamentet 2012. Denna lagstiftning fördömdes allmänt runt om i Europa som ett angrepp mot medborgerliga rättigheter, då den skulle ha krävt att internetleverantörer övervakade aktiviteter på nätet och angav den som misstänktes för att göra intrång i upphovsrätten. Europaparlamentet röstade ner ACTA med den massiva marginalen 478 mot 39 – första gången som parlamentet använde sina nya befogenheter enligt Lissabonfördraget att förkasta ett internationellt handelsavtal. David Martin, den skotske EU-parlamentariker som fungerade som rapportör om ACTA, rådde sina kollegor att det skulle vara otänkbart att acceptera ett avtal som förhandlats fram i hemlighet och framlagts för parlamentet som ett fullbordat faktum.

TTIP kommer också att underminera lagar om skydd av personuppgifter genom att göra det lättare för företag att få tillgång till personuppgifter för kommersiella ändamål. EU-kommissionen har redan urvattnat EU:s regler om personuppgiftsskydd för att bereda väg för enhetlighet i regelverken enligt TTIP och därmed tagit bort en viktig skyddsmekanism mot amerikanska säkerhetstjänsters spionage mot europeiska medborgare. Den yttersta ironin som avslöjats i dokument som visselblåsaren Edward Snowden fått tag på, är att USA:s regering har buggat EU:s kontor i New York, Washington och Bryssel och infiltrerat deras datornätverk för att få tillgång till EU:s interna mejl och dokument. När EU-parlamentariker förordade att TTIP-samtalen skulle avbrytas i ljuset av denna skandal, instämde EU:s justitiekommissionär Viviane Reding: "Vi kan inte förhandla om en stor transatlantisk marknad om det finns minsta farhåga att vår partner spionerar mot våra förhandlares kontor.

8. ISDS: ett hot mot demokratin

Det kanske största hotet som TTIP utgör är att det syftar till att ge transnationella företag befogenhet att stämma enskilda länder direkt för förluster som de gjort i ett land till följd av landets politiska beslut. Avtalet om "tvistelösning mellan investerare och stat (ISDS)" får unika konsekvenser, genom att upphöja det transnationella kapitalet till en rättslig ställning jämlik med nationalstatens. Under TTIP skulle företag i USA och EU få befogenhet att motsätta sig demokratiska beslut som fattats av suveräna stater och kräva kompensation om dessa beslut har en ogynnsam inverkan på deras vinster.

USA har insisterat på att ha med ISDS i nästan alla sina bilaterala investeringsavtal hittills. Endast Australien har lyckats få ett undantag från regeln. Enligt ISDS kan företag göra anspråk på skadestånd mot värdlandet även om de inte har något kontrakt med dess regering. Dessutom tillåts investerare att kringgå nationella domstolar och väcka talan direkt inför internationella skiljedomstolar, vilket strider mot det traditionella kravet på att lokala rättsmedel ska vara uttömda innan man får tillgång till internationella fora. I vissa fall har inhemska företag omvandlat sig till "utländska" investerare enbart för att utnyttja ISDS privilegier och stämma sin egen regering.

Skiljedomstolarna är i sig inte mycket mer än skendomstolar. Skiljedomarna är inte ordinarie domare med offentlig behörighet, som i nationella rättssystem, utan en liten klick företagsadvokater som utses på ad hoc-basis och har ett egenintresse av att döma till förmån för företagen. Skiljedomstolarna sammanträder i hemlighet och de har gjort sig skyldiga till så många felaktiga rättstillämpningar att till och med de som stöder idén om internationell skiljedom medger att de har förlorat all trovärdighet. Ett offentligt uttalande från över 50 juridikprofessorer och andra akademiker har krävt att systemet ska avskaffas och rätten att avkunna dom återföras till nationella domstolar.

Där ISDS har införts i bilaterala investeringsavtal eller andra frihandelsavtal har det redan förorsakat avsevärd skada på politiken och demokratin. Några av de mest anmärkningsvärda exemplen är:

- Det svenska energiföretaget Vattenfall stämmer den tyska regeringen på 3,7 miljarder euro för landets beslut att fasa ut kärnkraften efter kärnkraftskatastrofen i Fukushima. Vattenfall har redan nått framgång i ett tidigare överklagande mot staden Hamburgs miljöbestämmelser, som urvattnades efter företagets angrepp.

- I det första av många ISDS-förfaranden som inletts mot Kanada enligt NAFTA-bestämmelserna tvingades landet återkalla sitt förbud mot bränsletillsatsen MMT sedan det överklagats av det amerikanska företaget Ethyl. I ett senare fall som gällde rättigheter till vatten och skog tvingades Kanada betala 122 miljoner dollar till det kanadensiska pappersföretaget Abitibi Bowater, som använde NAFTA-regler för att stämma sin egen regering från sitt kontor i USA.

- Den amerikanska tobaksjätten Philip Morris kräver Australiens regering på miljarder dollar i skadestånd på grund av dess hälsopolicy att alla cigaretter nu måste säljas i standardiserad förpackning. Philip Morris stämmer även Uruguay för dess åtgärder att bekämpa rökning i landet, där alla cigarettpaket till 80 % måste vara täckta med tydliga hälsovarningar.

- Ingen stat har drabbats hårdare av ISDS-mål än Argentina, många med anknytning till landets beslut att avbryta valutans knytning till USA-dollar 2002. Efter att ha drivit målen i många år tvingades Argentinas regering betala 500 miljoner för att reglera fem företags krav i oktober 2013.

- Det största ISDS-skadeståndet hittills rör Ecuador, som har beordrats att betala Occidental Petroleum 1,77 miljarder dollar för att ha sagt upp oljejättens kontrakt när företaget bröt mot ecuadorisk lag. En separat skiljedomstol förkastade Ecuadors krav mot Chevron på 19 miljarder i skadestånd för dess föroreningar i Amazonas regnskog under en tjugoårsperiod.

De transnationella företagens användning av ISDS närmar sig nu epidemiska proportioner. Över 500 kända mål har nu inletts mot minst 95 länder, varav över 400 bara under de senaste tio åren. Många fler har troligen inletts utan att någonsin komma till allmänhetens kännedom på grund av hemlighetsfullheten kring förfarandena.

Regeringstjänstemän runt om i Europa ifrågasätter nu det förnuftiga i att inkludera ISDS i TTIP över huvud taget. London School of Economics fick i uppdrag att genomföra en konsekvensbedömning för den brittiska regeringen om kostnader och fördelar av att innefatta investeringsskydd i ett avtal mellan EU och USA. Bedömningen kom fram till att en sådan åtgärd skulle utsätta Storbritannien för ett ännu större antal tvister och kostnader än Kanada har drabbats av genom NAFTA, samtidigt som det var "ytterst osannolikt" att det skulle ge några ytterligare investeringar. Inget bilateralt avtal med något industrialiserat land har någonsin lett till ökade amerikanska investeringar. Författarna till analysen föreslog att regeringen skulle ompröva det kloka i att inkludera investerarskydd i TTIP.

EU-kommissionen har redan fastställt den typ av ISDS-system som den önskar ska inkluderas i TTIP. Dess ståndpunkt har dock mötts av tilltagande kritik från grupper i det civila samhället, däribland den gemensamma skrivelse som överlämnats av 200 europeiska, amerikanska och internationella organisationer i december 2013 och från regeringarna i ett antal EU-länder själva. Som svar på denna kritik tillkännagav EU-kommissionen i januari 2014 att den skulle avbryta ISDS-förhandlingarna inom TTIP under en tremånadersperiod för att genomföra en "konsultation" med den europeiska allmänheten. Efterföljande kommentarer från EU:s handelskommissionär Karel De Gucht avslöjade att denna åtgärd var utformad för att övertyga en skeptisk allmänhet om fördelarna med ISDS snarare än att göra någon översyn av kommissionens mål.

9. Växande motstånd

Det finns en växande rörelse mot TTIP på båda sidor av Atlanten, när människor blir medvetna om det hot förhandlingarna utgör mot så många sidor av deras liv. Aktivister för sjukvård, miljö och social rättvisa slår sig samman med fackföreningar och konsumentgrupper i både EU och USA för att motarbeta TTIP:s avregleringsagenda. Parlamentariker över hela Europa har uttalat sin oro över det hot som TTIP utgör. Senatorer från alla politiska partier angrep den franska regeringens stöd för avtalet i en hetsig debatt i januari 2014, medan parlamentsledamöter från hela det politiska spektrumet har lämnat in kritiska motioner mot TTIP i Tyskland, Storbritannien och Nederländerna.

I en serie brev som ger uttryck för deras växande missnöje med den amerikanska handelspolitikens inriktning har 178 ledamöter av kongressen, som har den slutliga makten att godkänna eller stoppa TTIP, president Obama och förkastat möjligheten att ge honom mandat till ett påskyndat framförhandlande av framtida handelsavtal på deras vägnar.

Andra handelsnationer runt om i världen är också oroad över TTIP:s potentiella inverkan på deras intressen. Satsningen på att fördjupa relationerna mellan EU och USA ses i stor utsträckning som ett försök att marginalisera framväxande ekonomier som Kina, Brasilien och Indien som nu utmanar de centrala kapitalistiska makternas dominerande ställning. EU-kommissionen har förklarat att TTIP inte bara blir normgivande för EU och USA utan också kommer att skapa egna normativa förväntningar för andra handelspartner att anta samma standarder eller bli marginaliserade i den globala ekonomin. Samtidigt är det troligt att en sänkning av tullar och andra handelshinder mellan EU och USA kommer att tränga undan handel och minska exporten från både framväxande ekonomier och låginkomstekonomier.

I slutändan är TTIP ett avtal som utformats för att gynna transnationella företag från EU och USA som försöker utöka sitt marknadstillträde och manövrera bort regleringar som minskar deras vinster. Idéer från vissa kommentatorer om att avtalet skulle kunna göras till en positiv kraft för att höja standarder på båda sidor av Atlanten visar brist på insikt om dess ursprung, dess innehåll och den avregleringsagenda som ligger bakom. Av denna anledning är civilsamhällets krav som svar på förhandlingarna att TTIP stoppas och ersätts med ett alternativt handelsmandat som sätter människor och planeten före företagsvinster. Alla progressiva krafter i Europa, USA och andra delar av världen uppmanas att ansluta sig till detta krav.

10. Ytterligare information

Följande webbplatser innehåller avsnitt som ägnas åt kampanjer, nyheter och kritiska studier om TTIP:

- bilaterals.org – med alla de senaste nyheterna om TTIP
- s2bnetwork.org – Seattle to Brussels Network (EU)

- citizen.org – Public Citizen (USA)
- sierraclub.org – Sierra Club (USA)
- Förutom de många källor som nämns i noterna till rapporten är några bra allmänna studier av TTIP:
  - "A Brave New Transatlantic Partnership: The proposed EU-US Transatlantic Trade and Investment Partnership and its socioeconomic & environmental consequences" (Seattle to Brussels Network, oktober 2013)
  - "The Transatlantic Free Trade Agreement: What's at Stake for Communities and the Environment" (Sierra Club, juni 2013)
  - "A Transatlantic Corporate Bill of Rights: Investor privileges in EU-US trade deal threaten public interest and democracy" (Corporate Europe Observatory, Seattle to Brussels Network and Transnational Institute, oktober 2013)
  - "EU-US trade deal: A bumper crop for 'big food'?" (Friends of the Earth Europe och Institute for Agriculture and Trade Policy, oktober 2013)
  - "The Transatlantic Colossus: Global Contributions to Broaden the Debate on the EU-US Free Trade Agreement" (Berlin Forum on Global Politics, januari 2014)

Ofciell dokumentation om TTIP finns hos

- EU-kommissionen: ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip
- USA:s handelsrepresentant: www.ustr.gov/ttip

Rosa Luxemburg Stiftung är en internationellt verksam vänsterinriktad icke-vinstdrivande organisation för medborgarutbildning med anknytning till tyska "Die Linke" (Vänsterpartiet). Stiftelsen har varit verksam sedan 1990 och inriktat sig på analys av sociala och politiska processer och händelser över hela världen. Det sammanhang som vi verkar i är den växande flerfaldiga krisen i vårt nuvarande politiska och ekonomiska system. I samarbete med andra progressiva organisationer runt om i världen verkar vi för demokratisk och social medverkan, för att ge makt åt missgynnade grupper, för alternativ för ekonomisk och social utveckling. Vårt internationella arbete syftar till att erbjuda medborgarutbildning genom akademiska analyser, offentliga program och projekt som utförs tillsammans med partnerinstitutioner. För att kunna handleda och samordna dessa olika projekt har stiftelsen upprättat 17 regionala kontor runt om i världen. Kontoret i Bryssel startade sin verksamhet 2008.

Dess huvudsakliga uppgift är att koppla samman vänsterinriktade och progressiva rörelser, aktivister och forskare från Europa och andra regioner i världen. Vi arbetar för ett mer rättvist världssystem som grundas på internationell solidaritet.

www.rosalux-europa.info -
www.rosalux.de

War on Want är en aktivistisk medlemsorganisation vars uppdrag är att kämpa mot grundorsakerna till fattigdom och kränkningar av mänskliga rättigheter, som en del av den världsomspännande rörelsen för global rättvisa.

www.waronwant.org

Rosa-Luxemburg-Stiftung

Brysselkontoret

Ave. Michel-Ange 11

1000 Bryssel, Belgien

www.rosalux-europa.info

Ansvarig utgivare i lagens mening:

dr Klaus Suhl

Författare:

John Hilary

Översättning:

Niklas Nordblad, Arena Idé, Stockholm 2014

Korrekturläsning:

Ulla von Kunhardt

Layout:

Erifli Arapoglou

Tryck:

KETHEA SCHEMA+CHROMA

Tryckt i Grekland

Bryssel, oktober 2014

Denna broschyr är gratis

Publiceringen har sponsrats av det tyska Departementet för ekonomiskt samarbete och utveckling

Baksidan

Vörtbröd hör ju enligt tradition till jultider så här är ett recept jag hittat någonstans.

Själv har jag aldrig gjort vörtbröd hemma men det kan vara på tiden att göra ett provbak. Och varför inte byta ut sirapen mot honung?

- 50 g jäst
- 50 g smör
- 2 dl julmust
- 1 flaska porter, 33 cl
- 250 g Kesella Mager kvarg
- 1 dl mörk sirap
- 2 tsk salt
- 2 tsk mald ingefära
- 2 msk malda pomeransskal
- 1 krm malda kryddnejlikor
- 1 dl russin
- 19-20 dl rågsikt

1. Smula jästen i en bunke. Smält smöret i en kastrull.
2. Tillsätt julmust och porter och värm till fingervärme 37°C.
3. Häll degspadet över jästen och rör tills den är löst.
4. Tillsätt kesella, sirap, salt, kryddor och russin.
5. Blanda. Tillsätt större delen av mjölet.
6. Arbeta degen kraftigt tills den blir blank och smidig.
7. Tillsätt resten av mjölet om degen klibbar och inte släpper från bunkens kanter.
8. Jäs degen övertäckt ca 45 minuter.
9. Sätt ugnen på 175°C. Arbeta ihop degen och dela den i två delar. Baka ut delarna till ovala bröd och lägg dem på bakplåtspapper eller en smord plåt.
10. Täck över och låt jäsa ca 30 minuter.
11. Grädda i nedre delen av ugnen ca 35 minuter.